

Folkbildningsförbundets yttrande över remissen ”Ett gemensamt ansvar för mottagandet av nyanlända” (Ds 2015:33)

Tillsammans genomför studieförbunden årligen cirka 275 000 studiecirklar, med nära 1,7 miljoner deltagare. Studiecirkeln, där människor söker kunskap tillsammans utifrån ett specifikt intresse och lusten att lära är grunden för studieförbunden. Andra folkbildningsaktiviteter, i friare och flexiblere former än studiecirkeln, samlar varje år mer än 700 000 deltagare och 368 400 kulturprogram lockade 20 miljoner besökare 2014.

Folkbildningsförbundet, studieförbundens intresseorganisation, har mottagit remissen ”Ett gemensamt ansvar för mottagandet av nyanlända” (Ds 2015:33) och lämnar härmed sitt svar.

Folkbildningsförbundet tar inte ställning i frågan om fördelningen av mottagandet av nyanlända mellan respektive kommun. Det är dock relevant att lyfta fram kommunernas behov av samverkan med civilsamhälle och studieförbund för att uppfylla det kommunala uppdraget för etablering på arbetsmarknad och i samhället i stort med goda resultat.

För att skapa en bättre livssituation för asylsökande som väntar på beslut samt personer som fått uppehållstillstånd är det angeläget att etableringen i det svenska samhället påskyndas. Studieförbunden kan i en väsentligt större omfattning än idag vara en resurs i att nå och engagera deltagare i ett tidigt skede. Flera studieförbund har sedan tidigare byggt upp verksamheter till stöd för nyanlända i Sverige. Tack vare det särskilda resurstillskottet om 30 miljoner kronor för språkundervisning för asylsökande under 2015 ökar studieförbunden nu sina aktiviteter väsentligt på detta område.

Studieförbunden har en lång erfarenhet av att organisera SFI, språkundervisning samt deltagarstyrda studiecirklar i allt från kultur och natur till politik. Studiecirkeln kan ge kunskaper om språk och samhälle men också betyda mycket för den personliga utvecklingen och identiteten. Studiecirklar består av erfarenhetsutbyten mellan människor men också av samspel mellan det ideella, privata och offentliga. Möten med människor, institutioner och företag för att bygga nätverk är en viktig del i etableringsprocessen. Folkbildningen var den aktör som nådde bäst resultat under kunskapslyftet på 90-talet, totalt genomförde studieförbunden 60 000 studiecirklar för en halv miljon arbetslösa.

Framgångsfaktorer för studieförbundens arbete med nyanlända

- En människosyn som bygger på allas delaktighet
- Pedagogisk kompetens som lyfter människor där de står
- En kunskapssyn med utgångspunkt i individens vilja till lärande
- Välutvecklade nätverk i föreningslivet och övriga samhället
- Flexibilitet för tidiga insatser med stort genomslag

Alla tio studieförbund har en värdegrund som tydligt bygger på alla människors lika värde och rättigheter att delta och lära. Studieförbunden finns där människor är och kan med folkbildningen som metod vara en viktig aktör i mottagandet av nyanlända och bidra till fullföljandet av myndigheters och kommuners uppdrag. Studieförbunden har välförgrenade organisationer och når med sin verksamhet människor i hela landet. En styrka i studieförbundens arbete med nyanlända är gräsrotsförankringen med medlemsorganisationer bildade på kulturell- och etnisk grund. Studieförbunden har över 370 medlems- och samverkansorganisationer på nationell nivå och verkar i hela Sverige, i alla landets kommuner. Studieförbunden är en demokratisk infrastruktur med individanpassad verksamhet som engagerar och bildar vilket ger unika förutsättningar för att stödja i mottagandet av nyanlända.

Avsnitt 5.8 om översynen av kommunersättningarna och andra typer av statsbidrag behöver justeras. I och med att antalet nyanlända ökar krävs nya samverkansformer för att mottagandet ska ha goda förutsättningar att fungera väl. Därför behövs ökade resurser till fristående aktörer så som studieförbunden som effektivt kompletterar kommunernas insatser inom mottagandet av nyanlända. Språkundervisning och insatser för att så snabbt som möjligt kunna etablera sig på arbetsmarknaden och i samhället i stort underlättas om de personer som kommer till Sverige nås av insatser tidigt. Varje dag som förspills i onödig väntan är försenar och försvårar integrationen i det svenska samhället. Studieförbunden har en infrastruktur med personalresurser och lokaler i hela landet vilket gör att nyanlända i stor omfattning kan nås av insatser tidigt.

Kunskapen om människor och lärande tillsammans med den landsomfattande struktur som studieförbunden tillsammans har, gör studieförbunden till betydelsefulla aktörer i arbetet med att underlätta nyanländas etablering. Kommuner och myndigheters ansvar för tidiga etableringsinsatser är viktig att betona tillsammans med en önskan om ökad samverkan med studieförbund på lokal och nationell nivå. Detta för att ta tillvara kunskap och erfarenheter samt den räckvidd som studieförbunden har direkt och genom sina vittförgrenade nätverk.

Folkbildningsförbundet föreslår att staten i väsentligt ökad utsträckning tar fasta på studieförbunden som resurs i det gemensamma ansvaret i mottagandet av nyanlända för att underlätta tidig etablering och inträde på arbetsmarknaden.

Stockholm, 2015-09-17

David Samuelsson, generalsekreterare
Folkbildningsförbundet – studieförbundens intresseorganisation